

La planificació estratègica dels Espais Naturals Protegits de Catalunya

Planifiquem els espais naturals protegits per garantir la infraestructura econòmica i social de la Catalunya del futur. 2014-2024

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori
i Sostenibilitat

Introducció 3

El rol dels espais naturals protegits 4

Antecedents 6

Moviments i accions de la societat civil 6

La protecció del patrimoni natural a Catalunya abans de la Llei d'Espais naturals 10

El sistema dels espais naturals protegits 12

La Llei d'espais naturals i el Pla d'espais d'interès natural 14

La xarxa Natura 2000 15

Figures i convenis internacionals 16

La protecció del patrimoni natural a nivell nacional i internacional 18

Una proposta per a completar la xarxa de parcs naturals de Catalunya 20

Criteris tècnics 22

La proposta de la xarxa de Parcs Naturals a Catalunya 32

Crèdits 37

Introducció

El patrimoni natural d'un territori, i la manera com és gestionat, són part indissociable de la identitat d'un país, de la seva manera de fer i de ser. És una carta de presentació cap a l'exterior, una font d'oportunitats per a la seva ciutadania a l'hora d'encarar el futur, i un element central de l'estat del benestar.

El sistema d'espais naturals protegits de Catalunya és el millor instrument del que disposem per assegurar la conservació del nostre patrimoni natural més rellevant.

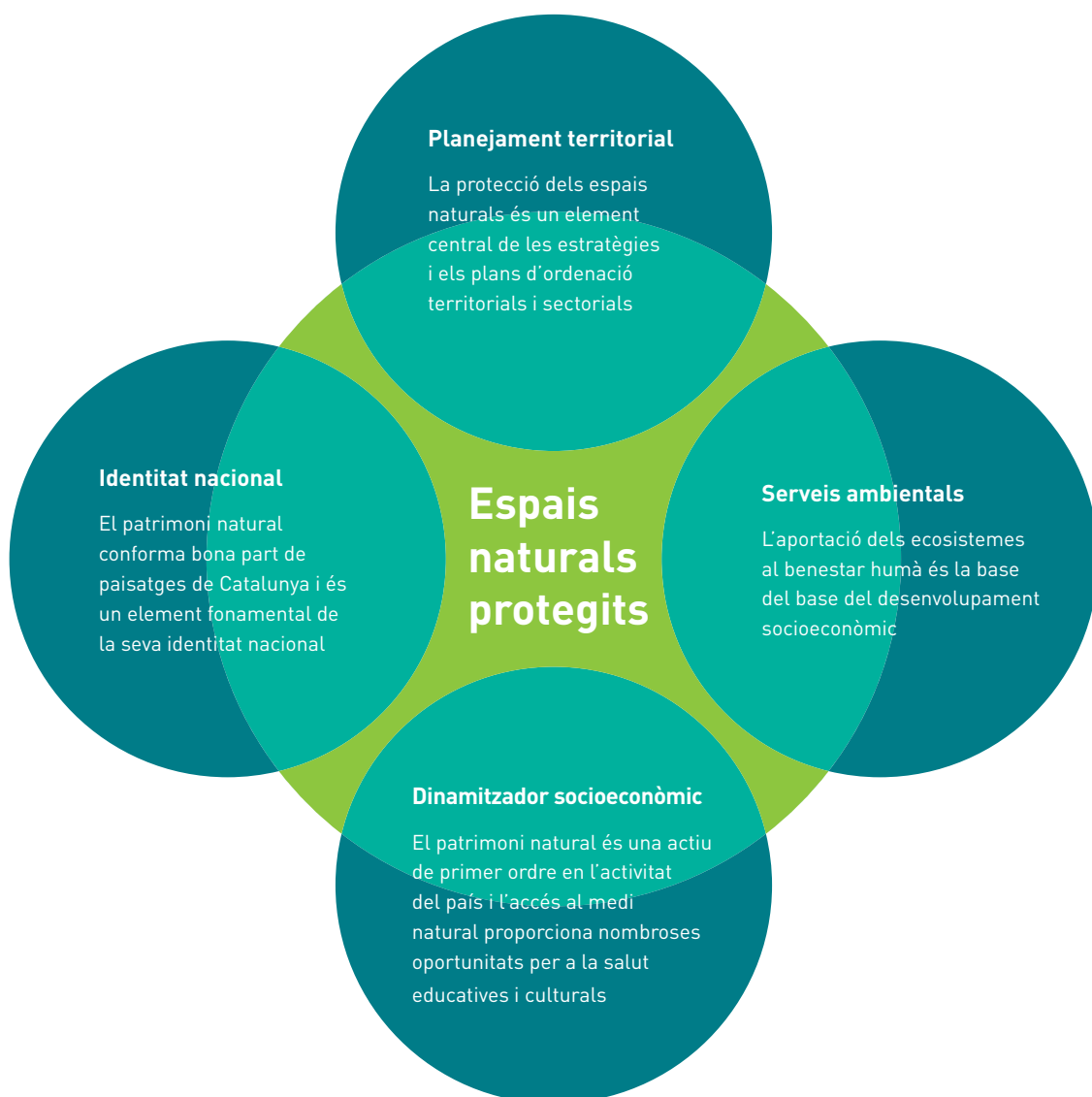
Existeix un estret lligam, en el nostre país, entre les persones i els sistemes naturals: un secular aprofitament del territori i els seus recursos naturals, que ha modelat el paisatge durant mil·lennis, i malgrat la ràpida transformació dels darrers decennis, l'han fet tal com avui el coneixem. I en aquesta llarga història s'hi ha entreteixit un patrimoni cultural material i immaterial que hi és indissociable.

Cal una política de patrimoni natural que aprofiti al màxim les grans oportunitats que ofereix per al país, tant en l'àmbit del desenvolupament socioeconòmic i del benestar de les persones, com del bon funcionament global del nostre territori.

La major part de països capdavanters (Regne Unit, França, Estats Units, Holanda, Canadà, Austràlia...) tenen una forta política de patrimoni natural, i sovint els seus sistemes de parcs nacionals i naturals han esdevingut alhora un emblema nacional i un actiu econòmic de primer ordre.

El rol dels espais naturals protegits

Els espais naturals protegits i, en concret, els parcs naturals juguen un rol important en el desenvolupament de la societat civil. Tant a nivell de planejament territorial, com en el seu paper en el desenvolupament i dinamització del territori, amb el serveis ambiental que aporten i també com a signes d'identitat nacional.

2

3

4

5

2 L'Albera. *Castell de Requesens*. Richard Martin.

3 Sant Pere de Rodes. *El Monestir sobre el mar*. SBA73 (Wikipedia CC).

4 Pla de l'Estany. *Vista aèrea de l'Estany de Banyoles*. Joanrcp (Wikipedia CC).

5 La Garrotxa. *Nucli medieval de Santa Pau*. Pep Callís

Antecedents

Moviments i accions de la societat civil

Catalunya té una llarga tradició en la protecció dels seus espais naturals. Una tradició que té nombroses fites assolides en el Parlament, amb l'aprovació de lleis des de la primera legislatura, i amb la construcció de consensos entre els diversos grups parlamentaris per protegir allò més rellevant del patrimoni natural del país.

Aquesta tradició no comença pas amb la recuperació del Parlament de Catalunya sinó que ve de molt abans amb iniciatives i experiències moltes d'elles ja més que centenàries. La societat civil catalana ha reclamat en diversos moments de la història que el patrimoni natural sigui incorporat al bagatge de civilitat del país que ha anat generant un pòsit al llarg de generacions que ens ha permès arribar fins on som ara.

Les aportacions de l'**excursionisme**, amb la simbòlica fundació el 1876 al turó de Montgat de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, embrió del que més endavant seria el Centre Excursionista de Catalunya, i tot l'esclat posterior de grups per tot el país.

La generació de **naturalistes** que aprofundiren en el coneixement de la geologia, de la botànica i de la zoologia de Catalunya, i que el 1899 fundaren la Institució Catalana d'Història Natural, avui filial de l'Institut d'Estudis Catalans.

Els enginyers forestals del XIX, que lluitaren contra les onades de desamortització dels boscos públics, reivindicant el que avui coneixem com els serveis ambientals que els boscos presten a la societat. Personatges com el tarragoní Rafel Puig i Valls, gran defensor del patrimoni natural, i que de manera absolutament pionera ja va proposar que es declaraessin espais protegits a Montserrat, el Cap de Creus, Collserola i el Montseny.

Els **arquitectes i paisatgistes** de la primera meitat del segle XX incorporen la protecció dels espais naturals més emblemàtics a les primeres aproximacions globals de planificació territorial, formalitzades sobretot en el [Regional Planning](#) encarregat per la Generalitat republicana.

La Diputació de Barcelona, que en ple descontrol urbanístic dels anys 70, dissenya un “Pla de parcs naturals” de la província de Barcelona, que s’anirà materialitzant amb la protecció del Montseny i de Sant Llorenç del Munt.

El **Congrés de cultura catalana** de 1976 que, a proposta de Josep Espar i Ticó, inicia diverses campanyes de mobilització popular, una d’elles destinada a reivindicar com a patrimoni nacional el que avui són els parcs més emblemàtics del país.

El mateix any, de nou la **Institució Catalana d’Història Natural**, i amb l’impuls d’en Ramon Folch, aconsegueix reunir un insòlit planter de col·laboradors, inclòs en Ramon Margalef, per editar el reconegut llibre col·lectiu “[Natura, ús o abús? Llibre blanc de la gestió de la natura als Països Catalans](#)”, i que ja conté un veritable catàleg d’indrets naturals que mereixien mesures de protecció.

6

7

9

8

10

6 *La vall de Sant Murici amb desde el cim del Montsaliente. 15 de juliol de 1920. Ignasi Canals i Tarrats*

7 *Dos escaladors encordats, Espot, entre el 1915 i el 1935. Lluís Estasen i Pla.*

8 *Una parella classificant espècies de plantes, entre el 1936 i el 1939. Albert Oliveras i Folch.*

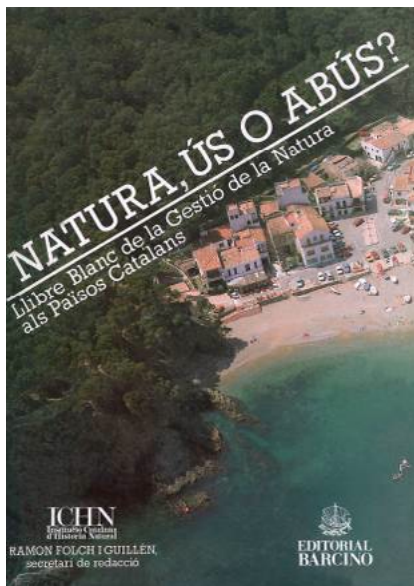
9. *El refugi vell d'Ulldeter, entre el 1915 i el 1935. Lluís Estasen i Pla.*

10. *Traient l'escorça d'una surera al bosc de Guinart, Agullana, 1891. Lluís Marià Vidal i Carreras.*

11

12

11 Rubió i Tudurí, Nicolau Maria. *El Pla de distribució en zones del territori català: Regional Planning*. 1932. Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

12 Institució Catalana d'Història Natural. Folch i Guillèn, Ramon. *Natura, ús o abús. Llibre Blanc de la Gestió de la Natura als Països Catalans*. 2a edició. Barcelona. 1976. Editorial Barcino.

La protecció del patrimoni natural a Catalunya abans de la Llei d'Espais naturals

Tal i com ja s'ha comentat en l'apartat anterior, abans de l'aprovació de la Llei d'espais naturals de Catalunya 13/1985 de 12 de juny de 1985, Catalunya ja gaudia de diversos espais naturals protegits.

La Diputació de Barcelona va aprovar el 1963, en ple franquisme, el Pla General d'Ordenació de la Província de Barcelona que incorporava el catàleg de parcs naturals provincials, així com l'aprovació posteriori dels primers plans especials de protecció: Sant Llorenç del Munt (1972) i el Montseny (1977).

Posteriorment, amb la plena recuperació de la Generalitat de Catalunya, el Parlament va aprovar la declaració de varis espais naturals que es veien greument amenaçats per un creixement urbà i industrial desmesurat que amenaçaven greument el conjunt del seus valors naturals.

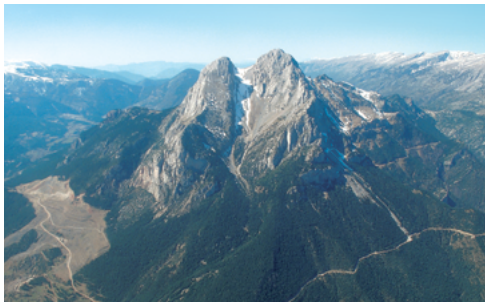
- Paratge natural d'interès nacional Massís de Pedraforca (1.749,87 ha). Llei 6/1982 de 6 de maig de 1982.
- Parc Natural Zona Volcànica de la Garrotxa (13.874,02 ha). Llei 2/1982 de 3 de març.
- Parc Natural Cadí-Moixeró (41.059,69 ha). Decret 353/1983 de 15 de juliol.
- Parc Natural Delta de l'Ebre (7.819,71 ha). Decret 332/1986 de 23 d'octubre.
- Parc Natural Aiguamolls de l'Empordà (4.730,96 ha) i 3 reserves integrals - Els estanys, les llaunes i l'Illa de Caramany - . Llei 21/1983 de 28 d'octubre de 1983.
- Paratge Natural d'Interès Nacional Vall del monestir de Poblet. (2.460,15). Llei 22/1984 de 9 de novembre de 1984.

13

17

14

18

15

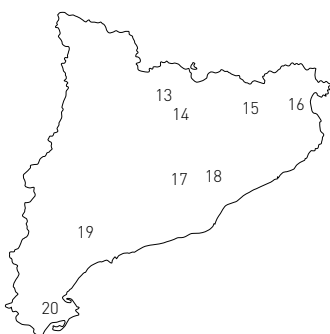
19

16

20

- 13 Cadí-Moixeró. *El Prat de Cadí*. Lluís Mestres.
- 14 Massís del Pedraforca. Parc Natural del Cadí-Moixeró.
- 15 Zona volcànica de la Garrotxa. *Volcans del Croscat, Santa Margarida i del Puig de la Costa i Serra del Corb*. Ramon Fortià.
- 16 Aiguamolls de l'Empordà. *Vista aèrea de la reserva integral de les Llaunes*. Santi Font.
- 17 Sant Llorenç del Munt. *Un món de cingleres i espadats*. Merdaseca (Wikipedia CC).
- 18 El Montseny. 2006 (Wikipedia CC).
- 19 Boscos de Poblet. *Casa forestal de la Pena*. Richard Martin.
- 20 Delta de l'Ebre. *Vista aèrea de la desembocadura de l'Ebre*. Parc Natural del Delta de l'Ebre.

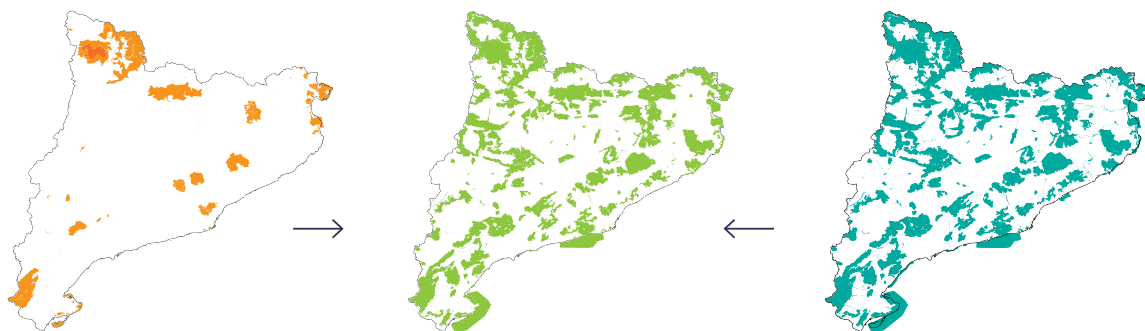
El sistema dels espais naturals protegits

Els sistema d'espais naturals protegits de Catalunya (en endavant SENP) deriva de la legislació catalana, espanyola i europea i, inclou tots els espais declarats en funció dels següents instruments jurídics:

- Llei 12/1985, d'espais naturals
- Decret 328/1992, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural de Catalunya (PEIN)
- Ley 42/2007, 13 diciembre, de patrimonio natural y biodiversidad
- Directiva 79/409/CEE, relativa a la conservació de les aus salvatges
- Directiva 92/43/CEE, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora salvatges

Derivats d'aquests instruments, els espais que formen part del SENP són els següents:

- Parcs Nacionals
- Reserves Naturals (integrals i parcials)
- Paratges Naturals d'Interès Nacional
- Parcs Naturals
- Espais d'interès natural (inclosos al PEIN)
- Xarxa Natura 2000

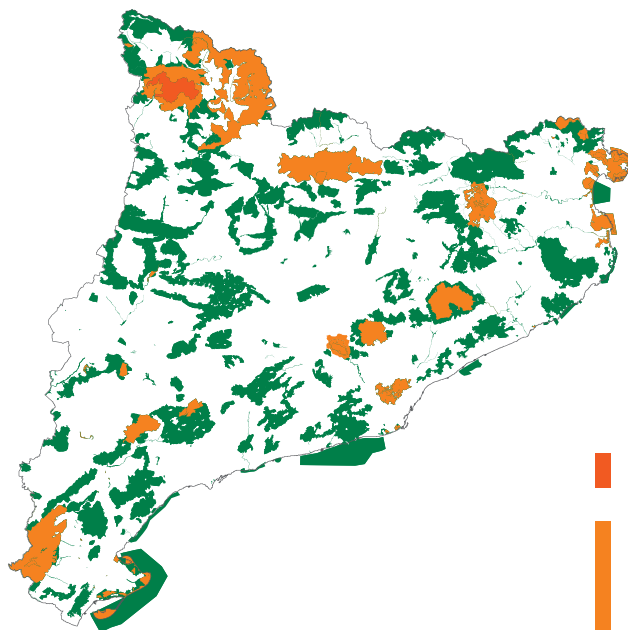
ENPE
Espais Naturals de Protecció Especial
Llei 12/1985

PEIN
Pla d'Espais d'Interès Natural
Decret 328/1992

Xarxa natura 2000
Directiva Aus
Directiva Hàbitats

SENP
Sistema d'Espais Naturals Protegits

- 1 Parc Nacional
- 6 Reserves Naturals Integrals
- 58 Reserves Naturals Parcials
- 7 Paratges Naturals d'Interès Nacional
- 13 Parcs Naturals
- 115 Xarxa Natura 2000
- 185 Espais d'interès natural

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya.

Avui Catalunya ha assolit un 30% del seu territori amb l'estatut jurídic de "espai natural protegit". Aquest percentatge és equiparable als països del nostre entorn, validat per la Unió Europea i representatiu de la gran diversitat natural del nostre país. La llei d'espais naturals

La llei d'espais naturals i el Pla d'espais d'interès natural

L'origen del sistema d'espais naturals protegits propi de Catalunya cal situar-lo en la promulgació de la Llei 12/1985, d'espais naturals (modificada posteriorment per la Llei 12/2006, de 27 de juliol, de mesures en matèria de medi ambient), que defineix una sèrie de figures de protecció (parc nacional, paratges naturals d'interès nacional, reserves naturals i parcs naturals), anomenats espais naturals de protecció especial (ENPE) amb un nivell de protecció elevat i dotats d'instruments jurídics i de gestió propi que permeten fer una gestió activa al territori.

La Llei 12/1985, d'espais naturals, estableix 4 categories d'espais naturals de protecció especial (ENPE) i, actualment, al territori català hi ha un total de 73 ENPES distribuïts en **Parc nacional** (1), **Parcs naturals** (13), **Reserves naturals** (64) i **Paratges naturals d'interès nacional** (7)

Posteriorment el 1992, el govern de Catalunya, tot complint amb la determinació legal que fa la llei d'espais naturals, va aprovar el Decret 328/1992, de 14 de desembre del Pla d'espais d'interès natural (PEIN). El Pla d'espais d'interès natural (PEIN), és l'instrument de planificació de nivell superior que estructura el sistema d'espais naturals protegits de Catalunya i l'integra dins del

conjunt del territori en tant que el PEIN és un pla territorial sectorial enquadrat dins del Pla territorial de Catalunya (1995).

Amb la creació del PEIN s'assoleixen dos objectius fonamentals: primer establir un sistema d'espais naturals protegits representatiu de la riquesa paisatgística i la diversitat biològica del territori de Catalunya i segon donar una protecció bàsica a aquests espais.

Tots els espais del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya estan inclosos al PEIN.

La xarxa Natura 2000

L'aprovació a la Unió Europea de les directives de conservació de la natura – Directiva hàbitats i Directiva Aus – van permetre incorporar a la xarxa europea d'espais protegits –**la xarxa Natura 2000**– una part molt significativa del patrimoni natural català, bo i mantenint un únic sistema d'espais naturals protegits amb la inclusió de tots els espais en el PEIN. Amb aquesta finalitat, la Llei 12/2006 modifica la Llei d'espais naturals per tal d'integrar automàticament al PEIN tots els espais designats d'acord amb les dues Directives europees (ZEC i ZEPA). Aquest fet implica la inclusió automàtica de totes les ZEPA des del mateix moment en que es publica al DOGC l'Acord de Govern que les designa. En canvi, tots els espais que són designats com a LIC només seran incorporats directament en el PEIN en el moment en que la Generalitat de Catalunya els designi com a Zones Especials de Conservació (ZEC).

Figures i convenis internacionals

Des de final del segle XX, molts països han signat convenis i estratègies internacionals per conservar llocs de rellevància internacional des del punt de vista de la conservació i protecció d'ecosistemes i hàbitats sensibles o especialment amenaçats.

La Llei 24/2007, de patrimoni natural i biodiversitat reconeix les àrees naturals de protecció internacional designades sobre la base de convenis i acords internacionals de què és signatari l'Estat espanyol.

A Catalunya hi trobem les figures internacionals següents:

Les Zones humides d'importància internacional del Conveni

Ramsar. A Catalunya, en formen part 4 espais del sistema d'espais naturals de protegits: Aigüestortes, Delta de l'Ebre, Estany de Banyoles i Aiguamolls de l'Alt Empordà.

Reserves de la Biosfera. A Catalunya hi ha dues reserves de la biosfera: la del Montseny i la de Terres de l'Ebre, part de la superfície de les quals interacciona amb els espais naturals del Massís del Montseny i del Delta de l'Ebre, respectivament.

Espais naturals Patrimoni de la Humanitat. Aquesta convenció de la UNESCO promou la protecció de la naturalesa i la preservació dels béns culturals. La llista del Patrimoni Mundial té inscrits 851 indrets, costums o celebracions de valor universal excepcional, nou dels quals pertanyen a Catalunya.

Zones especialment protegides d'importància per al Mediterrani.

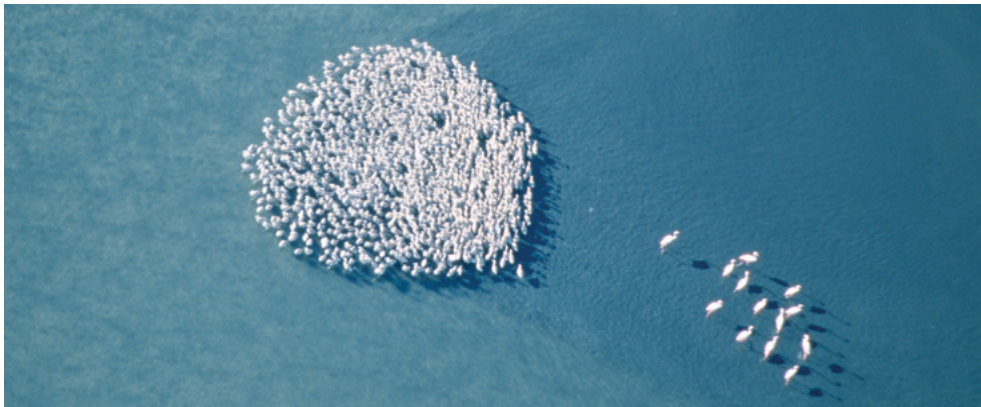
Establertes pels convenis de Barcelona i de Montecarlo, són espais costaners i marins rellevants per a la conservació de la diversitat biològica del Mediterrani. Hi ha dos espais ZEPIM a Catalunya: el Cap de Creus i les Illes Medes, que corresponen als parcs naturals del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter i el Parc Natural del Cap de Creus.

21

22

23

24

21 Estany de Banyoles. Josep Renalias (Wikipedia CC).

22 Delta de l'Ebre. Vista aèrea d'una colònia de flamencs roses a la Punta de la Banya. Francesc Vidal.

23 Poblet. Vista panoràmica del Monestir de Poblet. Josep Ma. Casanoves Dolcet.

24. Illes Medes. Richard Martin.

La protecció del patrimoni natural a nivell nacional i internacional

La protecció dels espais naturals és un concepte integrador, que assegura la preservació dels valors que els caracteritzen amb la utilització ordenada dels seu recursos. En les societats avançades, el desenvolupament social i econòmic inclou la protecció i la gestió del seu patrimoni natural.

A l'Estat Espanyol, en territoris dinàmics com el nostre (**Madrid, Canàries, les Balears, i el País Valencià**) els **percentatges de superfície protegida** són perfectament equiparables als de Catalunya, i en alguns casos superiors.

Pel que fa als països on la tradició de protecció encara ve de més antic, les xifres de protecció, tenint en compte les diverses tipologies d'espais, són també equiparables o superiors a les de Catalunya.

Alguns exemples poden ser Alemanya en que compta amb un 42% del seu territori protegit.

Un altre cas, més és el de l'estat de Nova York que compta des de 1892 amb un parc, l'Adirondack Park, que ocuparia dues terceres parts de Catalunya, amb 2,4 milions d'hectàrees, en una regió on viuen més de 80 milions de persones al seu voltant.

Superfície terrestre protegida per Espai Natural Protegit, espai Protegit Xarxa Natura 2000 i àrees protegides per instruments internacionals (expressat en percentatge)

* Com a àrees protegides per intruments internacionals s'inclouen les Reserves de la Biosfera, les zones humides internacionals Ramsar, les àrees ZEPIM i OSPAR.

Font: EUROPARC Espanya i Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente

Una proposta per a completar la xarxa de Parcs Naturals de Catalunya

Catalunya és un país amb un patrimoni natural excepcional i una elevada biodiversitat i, que tal i com ja s'ha comentat anteriorment, compta des del segle XX amb una avançada política de protecció dels espais naturals ; inicialment als anys setanta amb l'aprovació dels primers plans especials de protecció a càrrec de la Diputació de Barcelona i posteriorment, i ja amb el restabliment de la Generalitat de Catalunya, el Parlament va declarar els primers parcs naturals, la posterior aprovació l'any 1985 la Llei d'espais Naturals, al 1992 el Pla d'espais d'interès natural i, ja molt més recentment, la xarxa Natura 2000.

El sistema d'espais naturals protegits de Catalunya s'estén per bona part del territori català i per determinats sectors marins. Actualment, les diverses figures de protecció existents abasten un 30% de la superfície de Catalunya i unes 86.000 ha d'espais marins.

Per tant, en general es pot considerar que ha finalitzat l'etapa del disseny del sistema d'espais naturals protegits, de la protecció quantitativa, del nombre d'hectàrees incloses al PEIN i a la xarxa Natura 2000. La proposta es centra en donar pas a una etapa nova de la protecció del patrimoni natural de més qualitat.

Hi ha tres elements de diagnòstic que reforcen la justificació d'aquesta proposta:

1. **Previsions del PEIN** que ja programava els espais de protecció especial que s'havien de declarar, i no s'han complert.
2. Des del territori, i molt particularment des de les **corporacions locals**, cada vegada són més les propostes de nous parcs o d'ampliació dels existents.
3. **La crisi econòmica ha tensionat els parcs ja declarats**, i les seves capacitats sovint han disminuït, en alguns casos posant en risc l'assoliment de la seva funció de protecció i de dinamització socioeconòmica. Cal considerar, però, que això és una situació conjuntural, i que no hauria d'impedir la planificació de nous parcs que es podran desenvolupar amb posterioritat a l'actual període de dificultats.

Hi ha territoris que, tot i estar protegits, no tenen el nivell de protecció que mereixen, i d'altres que, pels seus valors naturals excepcionals, podrien jugar en determinades comarques un paper dinamitzador si assoleixen un model de governança més sòlid que l'actual.

La figura de protecció de Parc natural és de totes, la que més s'adapta ha aquest doble objectiu de protecció del patrimoni natural més rellevant, i que alhora té la virtut de proporcionar un conjunt d'eines que fan possible aquesta funció dinamitzador del territori:

- un model de governança molt participat i molt plural, que implica la majoria dels agents del territori
- un equip tècnic que treballa sobre el terreny
- un projecte de territori prèviament consensuat
- un finançament públic que permet impulsar projectes i línies d'actuació, i que alhora fa d'element tractor d'inversions privades i de projectes d'emprenedoria
- una rellevança territorial que permet reforçar una marca de territori i la seva posició en el mapa

---

La declaració de nous parcs naturals per assolir l'horitzó d'una Xarxa de Parcs Naturals completa i representativa s'ha de planificar prèviament i ha d'obeir a un criteris tècnics que ho justifiquin.

Criteris tècnics

La Llei 13/1985 d'espais naturals, quan defineix els parcs naturals, en fa la següent definició:

“Són parcs naturals els espais naturals que presenten valors naturals qualificats, la protecció dels quals es fa amb l'objectiu d'aconseguir-ne la conservació d'una manera compatible amb l'aprofitament ordenat de llurs recursos i l'activitat de llurs habitants.”

La Llei estatal Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del *Patrimonio Natural y de la Biodiversidad* defineix els parc natural com:

“Los Parques son áreas naturales, que, en razón a la belleza de sus paisajes, la representatividad de sus ecosistemas o la singularidad de su flora, de su fauna o de su diversidad geológica, incluidas sus formaciones geomorfológicas, poseen unos valores ecológicos, estéticos, educativos y científicos cuya conservación merece una atención preferente.”

Per tant, els criteris que ha d'orientar a la declaració de nous Parcs naturals a Catalunya són [els següents](#):

Primer criteri

Espais amb valors naturals qualificats

No existeix una descripció única o universal que defineixi com ha de ser, o que ha de tenir un espai per ser considerant un espai amb valors naturals qualificats. Ni la llei d'espais naturals ni la llei estatal de protecció del patrimoni natural i biodiversitat concreten els criteris que han de convergir en un territori per tal que aquest sigui reconegut com un espai amb valors naturals qualificats. Tot i això, s'ha de tenir en compte una sèrie de criteris basats amb les característiques pròpies del territori com són la diversitat, la singularitat i la fragilitat.

En base aquestes característiques s'ha definit un conjunt de criteris —descrits en el Pla d'acció pels espais naturals protegits de l'Estat espanyol— que s'anomenen a continuació:

- Desenvolupen un paper important en el manteniment dels processos ecològics essencials com la protecció dels sòls, la recàrregues dels aqüífers i d'altres similars.
- Constitueixen una mostra representativa dels principals ecosistemes terrestres i/o marins.
- Inclouen àrees d'importància vital per determinats cicles biològics de les espècies, tal com les àrees de reproducció i cria, refugi d'espècies migratòries, hivernada, etc.
- Presenten un elevat grau de naturalitat
- Contribueixen significativament al manteniment de la biodiversitat
- Presenten d'elements naturals que destaquen per la seva raresa o singularitat.

- Inclouen jaciments paleontològics, estructures geomorfològiques i elements geològics representatius.
- Presenten elevada vulnerabilitat de difícil recuperació enfront de la degradació davant determinades actuacions, que les pot fer perillar i fins i tot desaparèixer.
- Presenten poblacions animals o vegetals catalogats com espècies amenaçades, endèmiques o espècies que d'acord amb els convenis internacionals requereixin una protecció especial.
- Constitueixen un hàbitat únic per espècies endèmiques o que contingui la major part de la seva població

Segon criteri

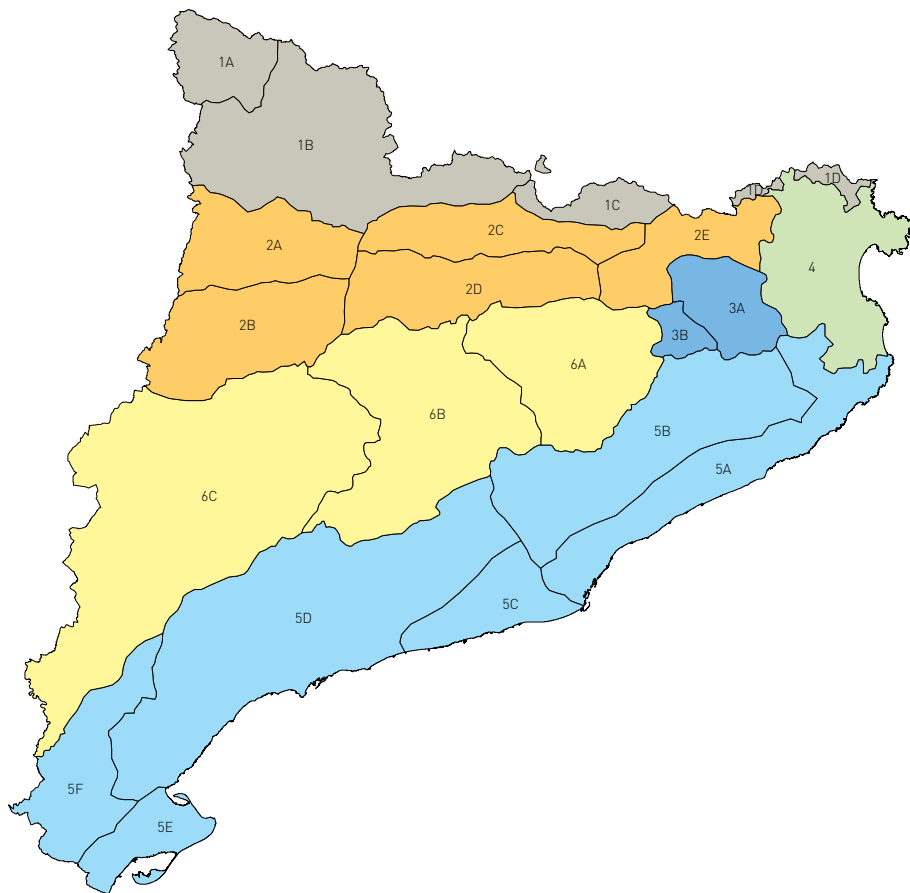
Espais representatius del patrimoni natural de Catalunya

Els parcs naturals han de ser una mostra representativa del patrimoni natural de Catalunya. El criteri per valorar aquesta representativitat es basa en l'anàlisi de les regions naturals que estableix el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) a Catalunya.

Les regions naturals són divisions territorials que, sota uns criteris fisiogràfics, contenen caràcters geogràfics, climàtics i biològics ben diversos entre elles. Les grans regions fisiogràfiques naturals que integren el territori català són les que es mostren a la [pàgina següent](#).

En termes generals, s'accepta que existeix una representativitat òptima dels espais naturals quan les regions biogeogràfiques tenen com a mínim el 10% de la seva superfície ocupada per Parcs Naturals, Parcs Nacionals o Paratges Naturals d'Interès Nacional (PNIN).

	1A. Pirineu central septentrional		4. Plana litoral Empordanesa
	1B. Pirineu central meridional		5A. Sistema Mediterrani septentrional litoral
	1C. Pirineu oriental alt		5B. Sistema Mediterrani septentrional pre-litoral
	1C. Pirineu oriental baix		5C. Sistema Mediterrani central litoral
	2A. Pre-pirineu central interior		5D. Sistema Mediterrani central pre-litoral
	2B. Pre-pirineu central exterior		5E. Sistema Mediterrani meridional litoral
	2C. Pre-pirineu oriental septentrional		5F. Sistema Mediterrani meridional pre-litoral
	2D. Pre-pirineu oriental meridional		6A. Depressió Central oriental de llevant
	2E. Pre-pirineu oriental de llevant		6B. Depressió central oriental de ponent
	3A. Sistema Transversal septentrional		6C. Depressió central occidental
	3B. Sistema Transversal meridional		

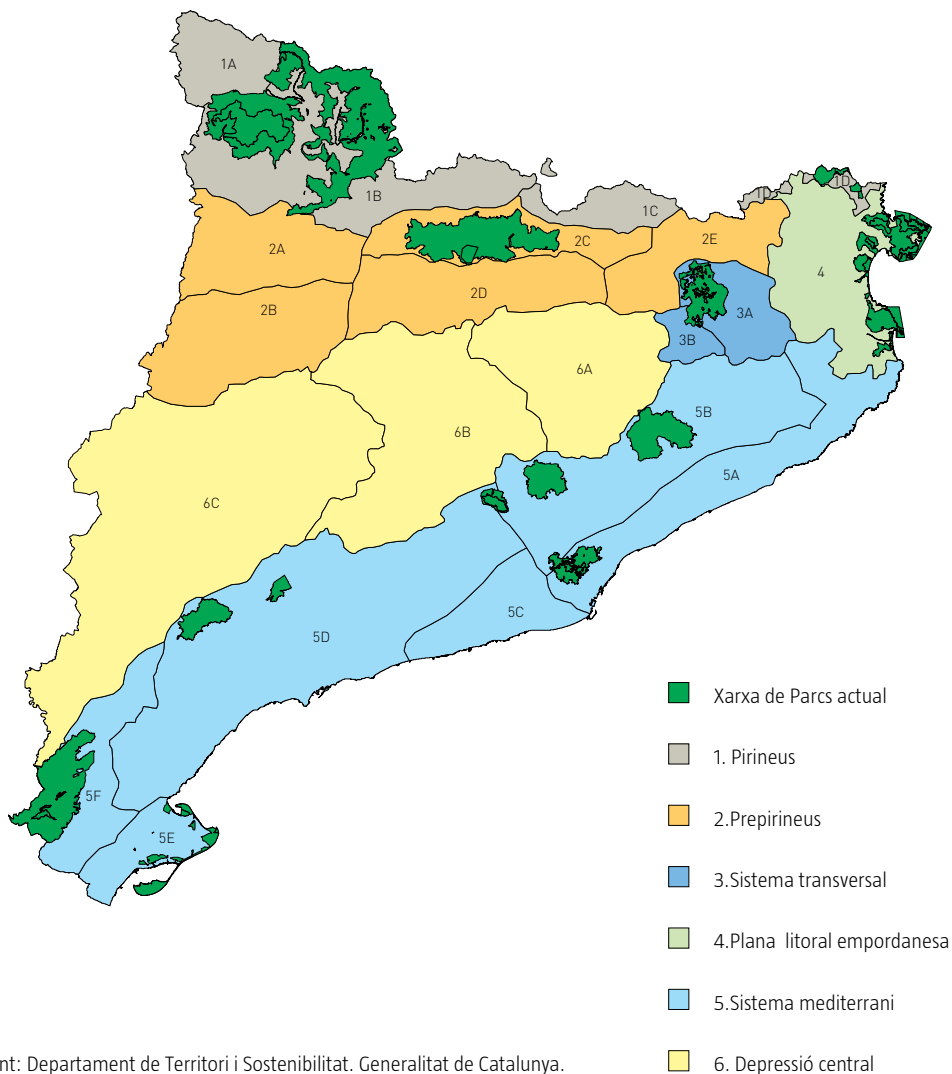
En la taula següent, es pot observar la superfície que ocupa cada parc natural, parc nacional o PNIN en cada regió i subregió biogeogràfica (primera columna), el percentatge que representa en cada subregió (segona columna), el percentatge que representen en cada regió (tercera columna) i finalment quin és el percentatge de superfície de cada regió respecta de Catalunya.

Regió natural	ha Superfície "Parc"	% Subregió "Parc"	% Regió "Parc"	ha Superfície de la regió	% regió/Cat
Àrea marina	5938,2	0,7		900000	
Pirineu central septentrional (1A)	6520,6	10,2		63700,9	
Pirineu central meridional (1B)	102907,3	38,7		265590,7	
Pirineu oriental alt (1C)	—	—		39093,4	
Pirineu oriental baix (1D)	3471,9	22,9		15174,1	
Total Pirineu	112892,8		29,4	383559,1	11,9
Pre-pirineu central interior (2A)	402,0	0,4		110674,3	
Pre-pirineu central exterior (2B)	—	—		147023,8	
Pre-pirineu oriental septentrional (2C)	40990,1	41,7		98407,4	
Pre-pirineu oriental meridional (2D)	69,8	0,1		129520,4	
Pre-pirineu oriental de llevant (2E)	—	—		86045,3	
Total Pre-pirineu	41461,9		7,3	571671,2	17,8
Sistema Transversal septentrional (3A)	14936,3	22,2		67413,4	
Sistema Transversal meridional (3B)	876,8	4,4		19886,4	
Total Sistema Transversal	15285,2		17,5	87299,8	2,7
Plana litoral Empordanesa (4)	21597,4	13,8	13,8	156241,8	
Sistema Mediterrani septentrional litoral (5A)	7148,2	4,5		159953,2	
Sistema Mediterrani septentrional pre-litoral (5B)	29115,0	12,4		234414,9	
Sistema Mediterrani central litoral (5C)	—	—		73253,3	
Sistema Mediterrani central pre-litoral (5D)	13819,8	3,3		425027,7	
Sistema Mediterrani meridional litoral (5E)	7023,3	12,2		57382	
Sistema Mediterrani meridional pre-litoral (5F)	34913,9	30,6		114204,9	
Total Sistema Mediterrani	92020,2		8,6	1064236	33,1
Depressió Central oriental de llevant (6A)	—	—		172321,6	
Depressió Central oriental de ponent (6B)	—	—		260153,3	
Depressió Central occidental (6C)	136,5	—		513805,5	
Total Depressió central	136,5		—	946280,4	29,4
Total terrestre	283394,0		8,8		
Total				3.215.226,60	

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya.

Tal i com s'observa, la representativitat dels parcs naturals a Catalunya està desequilibrada. De fet, hi ha tres regions a Catalunya que no assoleixen el 10 % de superfície ocupada per parcs naturals: El Pre-Pirineu (7,3%) i el Sistema Mediterrani (8,6%) i per últim i el cas més extrem, la regió de la Depressió central, sense cap parc natural.

Sobre el mapa de les regions naturals de Catalunya, que ja va ser utilitzat pel PEIN, s'observa de manera més gràfica els resultats de la taula anterior. L'actual Xarxa de Parcs és desequilibrada respecte el conjunt de les regions biogeogràfiques, tot i tenint en compte el Parc Nacional i els Paratges Naturals de l'Albera i de Poblet, que es troben fora d'un parc natural.

Per tant, un element fonamental de la proposta consisteix en configurar un xarxa equilibrada i representativa de la diversitat natural i paisatgística que caracteritza el nostre entorn.

Tercer criteri

L'aprofitament ordenat dels seus recursos i el desenvolupament socioeconòmic en el territori

El parcs naturals són espais naturals humanitzats, on les activitats humanes formen part indestriable del territori, i que han contribuït a modelar el paisatge per fer-lo tal i com ara es coneixen.

D'acord amb la Llei 12/1985, d'espais naturals, l'objectiu bàsic de la declaració de la figura de parc natural és garantir la conservació dels valors naturals d'una manera compatible amb l'aprofitament ordenat dels seus recursos i el manteniment al seu sí de les activitats tradicionals dels habitants dels municipis i les comarques on el parc s'integra, en col·laboració amb els ens locals i entitats territorials, de manera que l'existència d'aquest parc i la seva gestió esdevinguin factors de dinamització social i econòmica, i de vertebració d'un desenvolupament sostenible d'aquests municipis i comarques.

Un parc natural no es caracteritza únicament per garantir l'ús ordenat dels recursos i de les activitats sinó que i a més, són espais que generen noves oportunitats per a les persones mitjançant el

desenvolupament d'incitatives relacionades amb el turisme, el lleure o la divulgació de la natura, que tenen un impacte social i econòmic favorable rellevant, atès que sovint diversifiquen l'economia de l'entorn del parc, molt sovint essencialment agroramadera o forestal.

Per tant, ha aquests tres criteris que determina la legislació de referència com a requisits previs per a declarar un espai com parc natural (valors naturals qualificats i conservació dels valors compatible amb l'aprofitament ordenat dels recursos¹) sorgeix un quart criteri: **capacitat d'actuar com a catalitzador del desenvolupament socioeconòmic d'un territori**

En el context de l'impuls a l'economia verda, els parcs naturals són espais on cada cop més es despleguen nombroses iniciatives empresarials, que aprofiten els recursos del territori en àmbits com els productes agroalimentaris, l'ecoturisme, els serveis d'informació i interpretació, la restauració del patrimoni natural i cultural, les activitats d'aventura o d'observació de la natura o posada en valor del territori com a marca.

Més enllà d'aquests criteris, hi ha dues condicions que s'afegeixen a què el Parc natural pugui desplegar tot el seu potencial de manera efectiva:

- **Requereix una superfície mínima de territori.** Un parc natural ha de ser un territori de mida mitjana o gran. La mitjana de superfície dels parcs naturals catalans és ara de 18.000 ha, la de l'Estat espanyol és de 16.722 ha i la països veïns com Portugal

¹ Art. 25.1 de la Llei 12/1985, d'espais naturals: Són parcs naturals els espais naturals que presenten valors naturals qualificats, la protecció dels quals es fa amb l'objectiu d'aconseguir-ne la conservació d'una manera compatible amb l'aprofitament ordenat de llurs recursos i l'activitat de llurs habitants.

és de 45.769 ha. En tot cas, s'han pres les referències europees, ja que en altres territoris menys humanitzats hi ha parcs que ocupen milions d'hectàrees. Per tant, es considera òptim que els nous parcs naturals proposats tinguin un mínim d'unes 10.000 ha, encara que n'hi hagi algun dels actualment declarats que no hi arribi, per les característiques geogràfiques del territori on es troba.

La mitjana a Catalunya (considerant tots junts els parcs naturals, el parc nacional i els dos paratges naturals d'interès natural —Albera i Poblet—) és de **18.080 ha**.

A la taula següent es mostren les dades de superfície mitjana per al conjunt de l'estat espanyol i per a alguns països de la Unió Europea.

Estat	Parcs nacionals	Parcs naturals
Espanya	20.520 ha	16.722 ha
Alemanya	73.379 ha	-
Austria	26.212 ha	10.838 ha
Croàcia	12.248 ha	39.298 ha
Finlàndia	26.493 ha	-
França	-	166.026 ha
Gran Bretanya	151.149 ha	-
Itàlia	66.644 ha	9.521 ha
Letònia	51.505 ha	3.296 ha
Portugal	69.591 ha	45.769 ha
Romania	24.567 ha	51.517 ha

Font: la dada de l'estat espanyol prové de l'Anuari estadístic d'Europarc España 2013. Les dades de la resta d'estats, són de l'any 2011, a partir de CDDA (*Common Database on Designated Areas*) de l'Agència Europea de Medi Ambient.

- **Existeix un ampli consens territorial, polític i institucional** per tal de declarar un espai com un nou parc natural. És una condició bàsica que la societat percebi com una oportunitat la declaració d'un nou parc o la seva ampliació.

La proposta de la xarxa de Parcs Naturals a Catalunya

L'aplicació dels criteris anteriorment esmentats, és el que ha de permetre establir una prioritització dels espais que han de ser declarats com a Parcs Naturals.

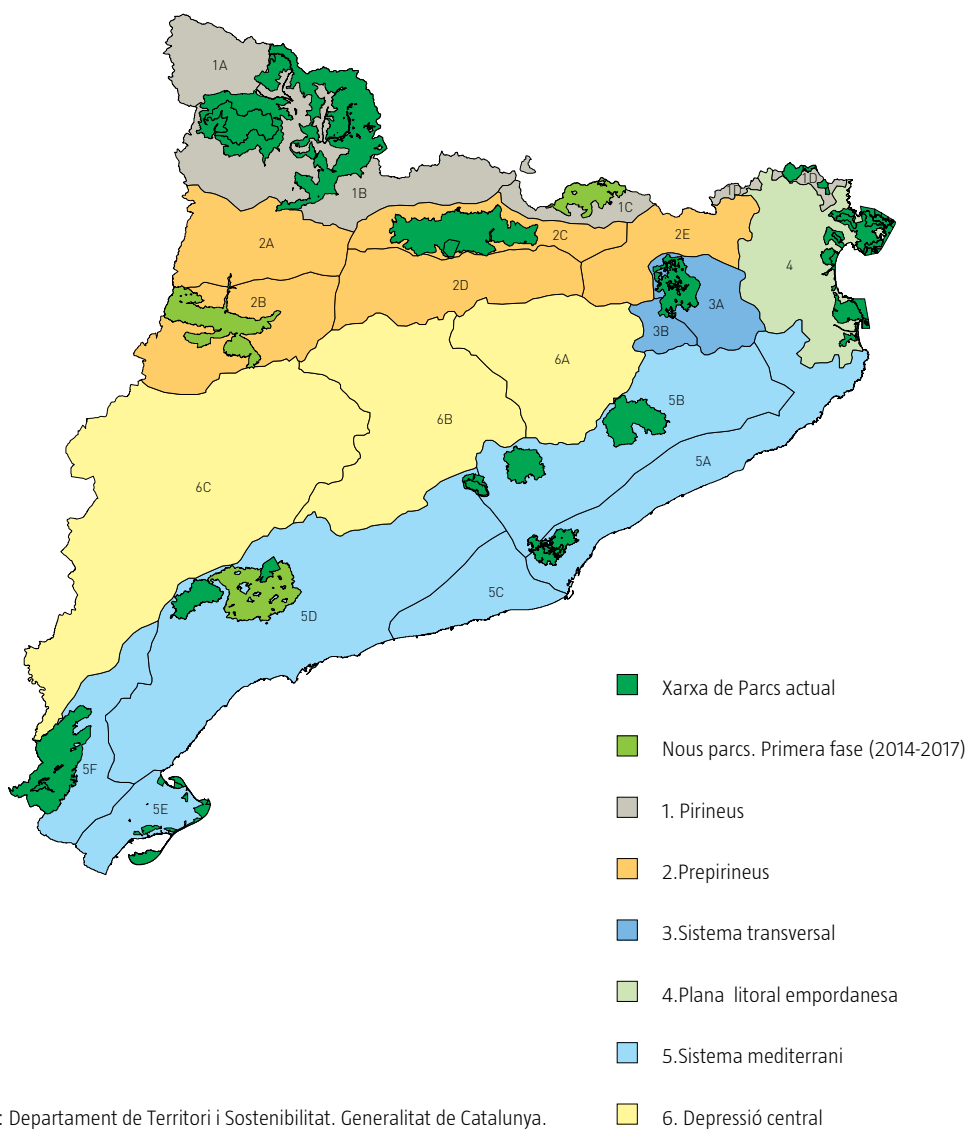
A més s'ha de tenir present que hi ha determinades regions en les quals ja hi ha propostes concretes de declaració d'un Parc. Aquestes propostes, que deriven del programa de desenvolupament del PEIN o de determinades resolucions parlamentàries, són les que han permès tenir primer un conjunt d'espais protegits, que en el cas de complir els criteris tècnics, poden declarar-se parcs naturals. En la resta de casos, s'ha de concretar l'espai a declarar com a parc natural en funció del compliment dels criteris i condicionants tècnics definits i tenir en compte uns altres criteris de prioritització, com el la viabilitat tècnica i econòmica de la declaració dels corresponents espais.

Primera fase (2014-2017)

D'acord amb el que s'ha expressat, es proposa declarar en un primera fase (2014-2017) tres nous parc naturals que corresponen al **Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser**, al **Parc Natural del Montsec** i al **Parc Natural de les Muntanyes de Prades**.

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya.

El tres parcs proposats, situats al Pirineu oriental, al Pre-pirineu central i al sistema mediterrani pre-litoral respectivament, són espais que compleixen amb tots els criteris i condicionants tècnics i a més a més compten amb un elevat de consens del territori, com en el cas del Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser, o dels suport reiterat del Parlament de Catalunya en el cas del Parc Natural del Montsec i del Parc Natural de les Muntanyes de Prades. En aquest darrer cas, ja compta amb una figura de protecció especial en una part del seu àmbit que és el Paratge Natural d'Interès Nacional del Bosc de Poblet.

Tal i com s'observa a la [taula següent](#), amb la incorporació dels tres parc naturals anteriorment esmentats, la representativitat territorial dels parcs naturals a Catalunya millora i queda més equilibrada, en tant què el Pre-Pirineu (12,6%) i el Sistema Mediterrani (11,3%) assoleixen el 10 % de superfície ocupada per parcs naturals.

Regió natural	ha Superfície "Parc"	% Subregió "Parc"	% Regió "Parc"	ha Superfície de la regió	% regió/Cat
Àrea marina	5938,2	0,7		900000	
Pirineu central septentrional (1A)	6520,6	10,2		63700,9	
Pirineu central meridional (1B)	102907,3	38,7		265590,7	
Pirineu oriental alt (1C)	12465,4	31,9		39093,4	
Pirineu oriental baix (1D)	3471,9	22,9		15174,1	
Total Pirineu	125365,2	—	32,7	383559,1	11,9
Pre-pirineu central interior (2A)	901,3	0,8		110674,3	
Pre-pirineu central exterior (2B)	30295,3	20,6		147023,8	
Pre-pirineu oriental septentrional (2C)	40990,1	41,7		98407,4	
Pre-pirineu oriental meridional (2D)	69,8	0,1		129520,4	
Pre-pirineu oriental de llevant (2E)	—	—		86045,3	
Total Pre-pirineu	72256,5	—	12,6	571671,2	17,8
Sistema Transversal septentrional (3A)	14936,3	22,2		67413,4	
Sistema Transversal meridional (3B)	876,8	4,4		19886,4	
Total Sistema Transversal	15813,1	—	18,1	87299,8	2,7
Plana litoral Empordanesa (4)	21601,4	13,8	13,8	156241,8	4,9
Sistema Mediterrani septentrional litoral (5A)	7.148,2	4,5		159953,2	
Sistema Mediterrani septentrional pre-litoral (5B)	29315,5	12,5		234414,9	
Sistema Mediterrani central litoral (5C)	—	—		73253,3	
Sistema Mediterrani central pre-litoral (5D)	42085,7	9,9		425027,7	
Sistema Mediterrani meridional litoral (5E)	7023,3	12,2		57382	
Sistema Mediterrani meridional pre-litoral (5F)	34913,9	30,6		114204,9	
Total Sistema Mediterrani	120.486,3	—	11,3	1064236	33,1
Depressió Central oriental de llevant (6A)	227,1	0,1		172321,6	
Depressió Central oriental de ponent (6B)	—	—		260153,3	
Depressió Central occidental (6C)	136,5	—		513805,5	
Total Depressió central	363,6	—	—	946280,4	29,4
Total terrestre	465496				

Dades resultants un cop afegits els nous Parcs de: Capçaleres del Ter i del Freser, Montsec, Muntanyes de Prades.

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya.

Segona fase (2018-2024)

Aquest Pla estratègic té un horitzó de deu anys i per tant, un cop consolidades aquestes tres prioritats, la Xarxa de Parcs Naturals de Catalunya ha d'incorporar en una segona fase, més enllà de 2018, altres espais que millorin la representativitat i la distribució territorial.

Els espais que poden completar la Xarxa de Parcs Naturals a mig termini, han de ser concretats més endavant, d'acord amb els criteris tècnics descrits però en tot cas han de millorar la representació del Sistema Transversal, la Depressió Central, el Pre-pirineu i el Sistema mediterrani litoral.

© Generalitat de Catalunya

Departament de Territori i Sostenibilitat

Direcció General de Polítiques Ambientals

Av/ Diagonal, 523-525

08029 Barcelona

Tel. 93 444 50 00

<http://mediambient.gencat.cat>

Març de 2015

Aquest document està sota una llicència de Creative Commons: Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

